

Proportsionaalsuse lõks

03. juuni 2024

Kui palju peaks üks ettevõtte investeerima riskikontrollidesse, siis sellel ei ole ühest vastust. Õige tasakaalu leidmine ei ole sugugi lihtne, kuid Finantsinspektsiooni kogemus näitab, et vahel kiputakse viimast alahindama või ka liigselt kinni jääma olemasolevasse.

Finantssektori regulatsioon tunneb sellist õiguspõhset nagu proportsionaalsus, seda kasutatakse eelkõige finantsasutuse organisatsiooni ülesehitamise juures. Selleks on finantsasutusele antud teatud määral vabadus arvestada tema tegevuse laadi, ulatust ja keerukuse astet. Lihtsustatult, mida väiksemad mahud, lihtsamad teenused, seda vähesemad on nõuded organisatsioonile. See käib tegelikult samamoodi iga ettevõtte kohta, sõltumata finantsjärelevalvele olemasolust.

Finantsinspektsioon puutub proportsionaalsuse hinnangutega kokku igapäevaselt, eelkõige tegevuslubade menetluses, aga ka jätkuvas järelevalves. Üldjuhul kipub loamenetlustes esitatud argumentatsioon olema esialgu suunaga, kuidas saada hakkama vähesega. See on ka täiesti mõistetav debatt, eriti kui äriühing abstraktsioonina alles siseneb turule, nagu ka efektiivsuse otsimine juhtimises.

Kuid selle juures ei tohi unustada, et proportsionaalsusel on ka teine suund ja see võib muutuda kohe, kui finantsasutus alustab oma tegevust või näiteks kasvab kiiresti. Mõtteviis, mis võis olla kohane alustava ettevõtte puhul, võib koheselt vajada vähemalt meelemuutust. See vajadus ei lähtu ainult regulatsioonide nõuetest, vaid on vajalik ka ärielistel eesmärkidel.

Organisatsiooni juhtimises on kunst ka tabada need hetked, kus kehtiv governance-mudel ei ole enam piisav, vaid mehitatus (sh mitmekülgsus, hõlmamine), süsteemid, organisatsiooni kaitseliinid, huvide konfliktid vajavad püsivaks senisest põhjalikumalt käsitlemist.

Selle hetke mitte tabamine või lausa ignoreerimine kipub olema ka üheks peamiseks läbikukkumise põhjuseks. Proportsionaalsus ei ole üksnes võimalus saada vähemaga hakkama, vaid on ka kohustus organisatsiooni järele aidata, kus see on vajalik. Kui ainuüksi see mõtteviis juhtimises aluseks võtta, on juba suur samm hea (riskide) juhtimise poole tehtud.

Andre Nõmm